

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
НАУКОВИЙ ЦЕНТР ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В
НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

Київ – 2025

Міністерство оборони України

НАКАЗ

начальника Національного університету оборони України

м. Київ

Про введення в дію
Положення про використання
штучного інтелекту в
Національному університеті
оборони України

Відповідно до Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2020 року № 1556-р, Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 15 лютого 2024 року № 120, та з метою введення в дію рішення Вченої ради університету від 23 червня 2025 року (протокол № 7)

НАКАЗУЮ:

1. Ввести в дію Положення про використання штучного інтелекту в Національному університеті оборони України, що додається.

ДОКУМЕНТ СЕДО
Сертифікат 5B77CE19CBB35C6404000000774300000F980100
Підписувач Коваль Михайло Володимирович
Дійсний з 04.01.2024 10:09:05 по 04.01.2026 10:09:05

Національний університет оборони України

466/нод від 06.08.2025 18:16

2. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника начальника університету з навчальної роботи.

3. Наказ довести до особового складу згідно з розрахунком доведення.

Начальник Національного університету
оборони України
генерал-полковник

Михайло КОВАЛЬ

Додаток
до наказу начальника Національного
університету оборони України
від 06.08.2025 № 466/нод

ПОЛОЖЕННЯ про використання штучного інтелекту в Національному університеті оборони України

1. Загальні положення

1.1. Положення про використання штучного інтелекту в Національному університеті оборони України (далі – Положення) визначає принципи, правила та рекомендації щодо відповідального, етичного та безпечного використання штучного інтелекту (далі – ШІ) в Національному університеті оборони України (далі – НУОУ).

1.2. Метою Положення є створення методичної основи для впровадження та раціонального використання систем ШІ в освітньому процесі, науковій та інноваційній діяльності, а також у процесах управління НУОУ.

1.3. Положення спрямоване на формування в НУОУ ефективного, етичного та безпечного середовища використання систем ШІ задля підвищення якості освіти, стимулювання інноваційності в дослідженнях та сприяння сталому розвитку НУОУ.

1.4. Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу НУОУ.

1.5. Національний університет оборони України визнає, що ШІ є однією з ключових технологій сучасності, яка створює умови для удосконалення освіти та науки. Водночас, НУОУ усвідомлює як переваги так і потенційні ризики, пов'язані з використанням ШІ в освітньому процесі та під час проведення наукових досліджень.

1.6. Національний університет оборони України підтримує раціональне використання інструментів ШІ за умови врахування важливих аспектів їх використання, зокрема: інформаційної безпеки, конфіденційності даних, дотримання вимог авторського права та академічної доброчесності.

1.7. Позиція НУОУ полягає не в декларації загальних обмежень на використання ІІІ, а в акцентуванні на особливостях його свідомого та відповідального використання.

1.8. Національний університет оборони України сприяє підвищенню обізнаності користувачів щодо використання ІІІ, включно із проведенням семінарів, тренінгів, онлайн-курсів та поширенням навчальних матеріалів.

2. Нормативно-правова база

2.1. Положення базується на:

законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту”;

Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2020 року № 1556-р;

Методичних рекомендаціях щодо використання систем штучного інтелекту в закладах вищої освіти, схвалених Міністерством освіти і науки України 24 квітня 2024 року.

3. Основні терміни та поняття

3.1. Для цілей цього Положення використовуються такі основні терміни та поняття:

система ІІІ – комп’ютерна програма, яка спроектована для роботи з різними рівнями автономності та може проявляти адаптивність після розгортання, а також яка для явних або неявних цілей робить висновки на основі отриманих вхідних даних, як генерувати результати (зокрема, прогнози, контент, рекомендації або рішення), що можуть впливати на фізичне або віртуальне середовище;

штучний інтелект – організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань.

Інші терміни в цьому Положенні вживаються в значеннях, наведених у чинному законодавстві.

4. Принципи використання систем штучного інтелекту:

прозорість – системи ШІ та їхні рішення мають бути прозорими, пояснюватись у простій та зрозумілій формі. Використовуючи системи ШІ, користувачі мають усвідомлювати, що вони взаємодіють із ШІ, а також мають бути належно поінформовані розробником про можливості та обмеження відповідної системи ШІ та права її користувачів;

контроль з боку людини – системи ШІ є інструментом, який розширює можливості людини. Використання ШІ має передбачати належні механізми нагляду з боку людини, тобто безпосередню участь людини в процесах розроблення, впровадження та використання цих систем. Системи ШІ мають підтримувати всіх учасників освітнього процесу, зберігаючи при цьому повагу до їхніх прав і свобод. Використання ШІ в освітньому процесі повинно супроводжуватися участю людини, щоб гарантувати обґрунтованість рішень і враховувати етичні аспекти;

технічна надійність і безпека – системи ШІ мають бути стійкими, надійними та безпечними. Вони повинні передбачати запобіжники проти незаконного використання та мінімізувати ризики заподіяння шкоди. Необхідно забезпечувати належний рівень кібербезпеки;

конфіденційність й управління даними – системи ШІ мають забезпечувати конфіденційність та захист даних, передбачати належні механізми управління даними, які відповідають високим стандартам якості та цілісності даних, а також забезпечують легітимний доступ до них;

різноманітність, недискримінація і справедливість – системи ШІ мають уникати будь-якої дискримінації чи несправедливої упередженості та сприяти створенню інклюзивного середовища;

підзвітність – всі сторони, що беруть участь у розвитку та використанні технологій ШІ, повинні бути підзвітними стосовно виконання зазначених принципів. Мають бути створені механізми для забезпечення підзвітності розробників систем ШІ та їх відповідальності за результати використання систем ШІ. Ключову роль у цьому відіграє можливість аудиту, яка дає змогу оцінити алгоритми, дані й процеси проєктування;

відповідність вимогам чинного законодавства – застосування систем ШІ не повинно призводити до порушення правових норм;

суспільний та екологічний добробут – системи ШІ не повинні допускати прихованої маніпуляції поведінкою людини та повинні приносити користь усім людям, включно з майбутніми поколіннями, отже, їх мають розробляти й використовувати в стійкий та екологічно безпечний спосіб, передбачати моніторинг й оцінку довгострокового впливу на людину, суспільство і демократію.

5. Сфери застосування штучного інтелекту

5.1. Інтеграція в освітній процес за напрямками:

- підготовка до навчальних занять;
- індивідуалізація навчання та надання персоналізованого зворотного зв'язку;
- автоматизоване оцінювання та створення тестових завдань;
- створення віртуальних асистентів та чат-ботів для підтримки учасників освітнього процесу;
- розроблення імерсивних освітніх середовищ;
- застосування ШІ в моделюванні та імітації бойових дій, командно-штабних навчаннях;
- допомога у самостійній підготовці здобувачів освіти, пошуку та обробленні інформації;
- вивчення іноземних мов та робота з іншомовними матеріалами;
- генерування ідей для есе, презентацій та інших творчих завдань;
- підтримання інклюзивності в навчанні.

5.2. Напрямки інтеграції в наукову та інноваційну діяльність:

- аналіз великих обсягів даних, пошук закономірностей та кореляцій;
- генерування ідей та гіпотез для наукових досліджень;
- пошук інформації для наукових досліджень, прототипів та аналогів для винаходів;
- автоматизація рутинних завдань (форматування, бібліографія, переклад, підготовка наукових звітів та презентацій результатів досліджень тощо);
- оптимізація командної роботи в наукових проектах.

5.3. Інтеграція в процеси управління НУОУ за напрямками:

- автоматизація підготовки документів різного типу;
- аналіз даних для ухвалення управлінських рішень;
- оптимізація адміністративних процесів.

6. Етика використання ШІ

6.1. Загальні правила:

при використанні систем ШІ необхідно усвідомлювати їхні обмеження. Необхідно перевіряти фактичну точність згенерованого ШІ контенту (вигадки, спотворення, упередження, шкідливі стереотипи);

не слід покладатися на контент, створений ШІ, як на ключове або єдине джерело;

використовувати ШІ в поєднанні з іншими джерелами інформації;

не вводити персональні дані, конфіденційну, таємну або службову інформацію в системи ШІ;

завдання, які виконуються, мають бути результатом власної оригінальної роботи;

штучний інтелект може бути використаний як помічник, що прискорює роботу, але не замінює власний внесок автора;

уникати надмірного покладання на ШІ, оскільки це зменшує можливості розвитку власних базових та критичних навичок.

6.2. Дозволи та межі використання ШІ:

недоброчесною є мета використання ШІ, спрямована на імітацію результатів навчання чи наукової роботи. Академічним порушенням є використання ШІ для продукування матеріалів, що імітують авторське дослідження з метою формального досягнення кількісних показників;

неприпустимим є маніпулятивне формування запитів до ШІ з метою отримання бажаних відповідей, які не мають під собою фактичного підґрунтя. Використання технічних інструкцій до ШІ для створення контенту, що виглядає коректним, але вводить в оману – розцінюється як навмисне порушення доброчесності;

академічним порушенням є привласнення матеріалів, згенерованих ШІ, без чіткого зазначення джерела або без суттєвого авторського оброблення. Недопустимим є використання згенерованих текстів, даних або візуалізацій без відповідної атрибуції чи без редагування, яке свідчить про внесок автора;

неприпустимим є використання ШІ для створення або поширення фальсифікованих або вигаданих даних. Фабрикація результатів дослідження із залученням ШІ – є грубим порушенням академічної доброчесності;

використання ШІ з метою обходу вимог до індивідуальності або самостійності роботи вважається порушенням. Це стосується несанкціонованої співпраці, списування, змови або автоматизованої підготовки відповідей без відображення власного розуміння;

академічним порушенням є відсутність прозорості щодо використання ШІ в письмових роботах. Здобувачі освіти мають чітко зазначати факт використання ШІ, включно із запитамі (промптами), інструментами й ступенем редагування результату;

допустимим є використання ШІ як інструменту підтримки в навчанні або дослідженнях за умови критичного осмислення результату. Наприклад, для

генерування ідей, пояснень, структурування інформації чи створення варіантів тестових завдань;

застосування ШІ у викладацькій діяльності дозволене для автоматизації рутинних процесів, аналізу успішності слухачів (курсантів) або створення навчальних матеріалів. Умовою є усвідомлене використання результатів і відповідальність за кінцевий зміст;

використання ШІ для пошуку наукової інформації, аналізу великих обсягів даних, генерації гіпотез або оптимізації робочого процесу не порушує доброчесності, якщо збережено авторство та надано відповідні посилання;

дозволи та межі використання ШІ мають бути чітко визначені в силабусах навчальних дисциплін (навчальних план-програмах курсів підвищення кваліфікації).

6.3. Рекомендації щодо використання ШІ

З метою ефективного, етичного та безпечного впровадження штучного інтелекту усім учасникам освітнього процесу рекомендується:

інтегрувати інструменти ШІ як допоміжні засоби в освітню, методичну, адміністративну або аналітичну діяльність, з урахуванням завдань розвитку критичного мислення, самостійності, професійної доброчесності та аналітичних здібностей;

забезпечувати перевірку якості та коректності використаного або згенерованого ШІ контенту (тексти, звіти, візуальні матеріали, інструкції, дані), а також дотримання етичних стандартів і правових норм;

уникати повного делегування функцій ШІ, зберігаючи пріоритетну роль людського контролю, аналітичного судження та експертної оцінки при прийнятті освітніх, наукових або управлінських рішень⁴

сприяти формуванню прозорих правил використання ШІ у курсах, проєктах, дослідженнях чи організаційній роботі, включаючи обов'язкове позначення фактів використання ШІ відповідно до визначених стандартів (із вказанням інструменту, промптів, ступеня редагування);

розробляти або виконувати завдання, орієнтовані на інтерпретацію, синтез і вирішення нестандартних ситуацій, з урахуванням обмежень генеративних моделей у контексті креативності та гнучкого мислення;

підвищувати рівень цифрової грамотності, беручи участь у тренінгах, конференціях, семінарах та інших заходах, присвячених етиці, ризикам і потенціалу використання ШІ в освіті та науці;

формувати культуру відповідального та рефлексивного використання ШІ, заохочуючи обговорення, критичне осмислення кейсів, менторство та взаємну підтримку між учасниками освітнього процесу.

7. Ризики та обмеження

7.1. Системи штучного інтелекту функціонують як мовні моделі, а не як сховища знань: їхня робота полягає у статистичному передбаченні найбільш імовірного наступного слова або фрагмента коду, спираючись на структури, засвоєні з об'ємних корпусів даних. Внаслідок цього такі інструменти не володіють справжнім розумінням створюваного контенту.

7.2. Дані, що використовуються для навчання таких моделей, є недосконалими: вони можуть включати похибки, упередженість і різного роду обмеження, що зумовлює ризик створення змісту, який не відповідає фактичній інформації. До того ж, у випадках, коли користувач формулює некоректний запит (промпт), генеративний штучний інтелект здатен продукувати контент із потенційно хибними або сфальсифікованими твердженнями.

7.3. Основними проблемами, пов'язаними із генерацією ШІ інформації, є:

поява граматичних та мовностилістичних похибок у результатах ШІ. Це може бути наслідком низки чинників, зокрема обмеженого опрацювання мовних структур, вад у навчальних наборах даних або високої складності мовного вираження. Наприклад, модель може хибно вживати розділові знаки, генерувати неіснуючі слова чи будувати речення зі синтаксичними порушеннями;

зовнішня достовірність результатів, створених ШІ, може бути оманливою. Згенеровані фрагменти коду, відповіді на запитання чи обчислення часто виглядають переконливо, однак можуть включати суттєві помилки, фактичні неточності або навіть штучно сконструйовані цитати та джерела, що не існують у реальності;

обмеженість у знаннях моделей штучного інтелекту. Зумовлена тим, що їх дані можуть бути часово обмеженими або застарілими, що призводить до недостатнього охоплення сучасних подій, не включаючи події та зміни, що відбулися пізніше;

штучні інтелектуальні моделі позбавлені етичної свідомості, тож не здатні розпізнавати, що створення контенту, який є образливим, неточним або вводить в оману, суперечить моральним та соціальним нормам, прийнятим у людському суспільстві;

застосування ШІ супроводжується ризиками недотримання авторського права, оскільки моделі можуть відтворювати фрагменти текстів, ідей або візуального контенту, створених людьми, без належного цитування. Це може кваліфікуватися як плагіат і призводити до неправомірного використання матеріалів, що підлягають правовому захисту;

дотримання стандартів інформаційної безпеки є надзвичайно важливим при використанні систем штучного інтелекту, оскільки недостатній захист даних може призвести до їх несанкціонованого доступу або витоку. Під час навчання моделі можуть обробляти значні масиви конфіденційної інформації – включно з персональними, комерційними та корпоративно важливими даними, які згодом можуть бути неявно відтворені в процесі подальшої генерації відповідей, що становить загрозу розголошення захищених відомостей;

надмірна залежність від штучного інтелекту у створенні текстів, аналітичних висновків та інших завдань може пригнічувати розвиток фундаментальних навичок – таких як критичне мислення, письмова компетентність і аналіз, що є важливими для навчання та професійного зростання. Це також створює ризики для зниження особистої ініціативи, креативності та формування технологічної залежності.

8. Навчання та підвищення рівня ІІІ-грамотності

8.1. Необхідно постійно проводити навчальні заходи для підвищення рівня ІІІ-грамотності учасників освітнього процесу.

8.2. НУОУ має забезпечувати інформаційну підтримку щодо грамотності у галузі ІІІ.

8.3. Учасникам освітнього процесу необхідно постійно розвивати власні компетентності у сфері ІІІ для ефективного його використання.

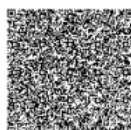
9. Прикінцеві положення

9.1. Положення затверджується рішенням Вченої ради Університету та вводяться в дію наказом начальника Національного університету оборони України.

9.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться за рішенням Вченої ради Університету та вводяться в дію наказом начальника Національного університету оборони України.

Начальник науково-методичного центру
організації та провадження освітньої діяльності
полковник

Микола ПАЛАМАР

СЕД АСКОД - Національний університет оборони України
№ документа: Н(нрд.)-1266-182
Дата реєстрації: 22.07.2025 09:55
Сертифікат: 5B77CE19CBV35C6404000000A6000000056B0100
Дійсний з: 03.10.2023 09:31:49
Дійсний до: 03.10.2025 09:31:49
Підписувач: Паламар Микола Іванович
Мітка часу: 05.08.2025 11:26:58